

Karel Sládek: Včela chrudimská. Sonda do dějin českého včelařství od doby Aloise Thumy (1838–1914) až k současnosti

Nejen pro včelaře je určena nová kniha *Včela chrudimská* s výše uvedeným podtitulem z pera chrudimského pedagoga, teologa, včelaře a laskavého člověka v jedné osobě Karla Sládka. Autor se narodil v Chrudimi stejně jako postava předního českého pedagoga a včelaře Aloise Thumy, jehož odkazu je publikace věnována. Karel Sládek vystudoval Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy v Praze v oboru fyzická geografie se zaměřením na krajinnou ekologii. Následně si rozšířil vzdělání ve filozofii a teologii, vystudoval nejprve Filozofickou a poté Teologickou fakultu Univerzity Urbaniana v Římě. V současné době působí jako docent na Univerzitě Karlově. Na Katolické teologické fakultě přednáší mimo jiné předmět environmentální etika. V oboru včelařství se vyučil na Středním odborném učilišti v Blatné. Svě znalosti využívá při aktivním včelaření a zhodnotil je též při sepsání recenzované publikace, kde se čtenáři poutavou formou dostává informací o historii českého včelaření za posledních 150 let. Kniha je systematicky rozdělena do 7 kapitol, pojednávajících vždy o určitém tématu oboru včelařství. Každou z nich pak tvoří historický pohled na danou problematiku, který přechází v současnou včelařskou praxi a čtenář tak kontinuálně sleduje všechny změny, jimiž české včelařství prošlo.

První kapitola nese název Alois Thuma a *Včela chrudimská* – pojednává o životě i díle této jedné z nejvýznamnějších českých včelařských osobností. Thuma byl spoluzakladatelem prvního včelařského spolku v českých zemích v Chrudimi, kte-

1

rý r. 2014 oslavil 150. výročí vzniku. Kromě toho redigoval časopis *Včela chrudimská*, jenž měl vyvolat zájem o chov včel a prohlubovat znalosti tehdejších včelařů. Čtenářům se zde dostávalo nejnovějších informací o včelařské tematice ze světa a časopis se stal spolu s knihami A. Thumy pro K. Sládka hlavním zdrojem údajů o historickém včelaření. Ve druhé kapitole se dozvídáme o plemech včely medonosné (*Apis mellifera*), s nimiž bylo na našem území v minulosti hojně experimentováno, a jakých výsledků bylo nakonec dosaženo. Následující kapitola popisuje vývoj úlové otázky a čtenář pozná, že i po 150 letech zůstává tématem aktuálním a diskutovaným. Dodnes se na poměrně malém území, jako je Česká republika, vyskytuje množství úlových soustav (např. Optimal, Dadant, Langstroth nebo nejrozšířenější úly používající tzv. Adamcovu míru 39 × 24 cm podle včelaře a kněze Františka Adamce). Čtvrtá kapitola se věnuje zootechnice včelaření během celého roku. Kromě pohledu na včelaření v historických úlech se podrobně seznámíme s tím současným na příkladech nejpopulárnějších úlových soustav (39 × 24, Optimal a Langstroth).

Včelí nemoci museli řešit již naši předci. O tom, jak si s nákazami poradili v minulosti a jak je řešíme nyní, autor píše v páté kapitole. Na včelí pastvu, kočování a rizika chemikálií uplatňovaných v agro-technice se podíváme v kapitole šesté. Kniha o včelách a včelaření by však nebyla úplná bez včelích produktů – o jejich využití námi i v minulosti našimi předky pojednává poslední 7. kapitola. Seznamuje s nejrozšířenějšími produkty, jako

jsou med, vosk, propolis, jed, mateří kašička nebo pyl, a také s mnoha zajímavými recepty.

Celou knihou provázejí citace z dobových pramenů, zejména A. Thumy, které čtenáře uvádějí do problematiky každé kapitoly. Na poetickou stránku včelařství a kladný vliv na duševní rozvoj poukazují dobové básně, v nichž se včelař vyznává z lásky ke včelám. Najdeme zde též významné mezníky v historii včelařství spojené se jmény Jan Dzierzon, Franz Hruschka, Francois Huber, Lorenzo L. Langstroth, Charles Dadant, Gregor Johann Mendel (viz např. Živa 2015, 2: XL nebo 2012, 6: 266–268) ad. Dozvídáme se rovněž o současných zájmových spolcích na území České republiky a jejich různých přístupech ke včelařství, od tradičních praktik Českého svazu včelařů až po moderní přístupy mladých zájmových spolků, k nimž patří např. Mendelova společnost pro včelařský výzkum nebo Pracovní společnost nástavkových včelařů. K. Sládek je členem posledních dvou jmenovaných. Za zmínku stojí i recenzenti publikace – dva přední čeští odborníci, Vladimír Ptáček a Květoslav Čermák, garantují vysokou úroveň a kvalitu předávaných informací. Publikace je netradiční, ale přehlednou a zajímavou monografií, která by neměla chybět v knihovně žádného včelaře.

**Vydavatelství Pavel Mervart,
Červený Kostelec 2016, 128 str.
Doporučená cena 139 Kč**

1 Alois Thuma – pedagog, včelař a spoluzakladatel prvního včelařského spolku v českých zemích v Chrudimi. Fotografie z 26. prosince 1910. Převzato z knihy *Včela chrudimská*

2 Dělnice včely medonosné (*Apis mellifera*) na horní loučce včelího rámku. Pod včelou jsou dobře patrné šestiboké buňky, které mohou být zakladeny nebo zaneseny pylem či medem. Foto M. Solčanský

Karel Sládek

Včela chrudimská

Sonda do dějin českého včelařství
od doby Aloise Thumy (1838–1914)
až k současnosti

2